

ŽEMAIČIŲ TEATRAS žengia į brandžią „jaunystę“

ELIGIJUS SKUODIŠKIS

Scena iš spektaklio „Keista lėga“. 2009 m.
Vidmanto Valinskio nuotrauka

Į pirmą Skuodo kultūros centro Žemaičių teatro repeticiją 1995 m. rudenį susirinko aštuoni aktoriai. Tada Edmundo Untulio suburtas kolektyvas ėmėsi statyti spektaklį „Gelžėis šešielis“ pagal H. Ibseno dramą „Junas Gabrielius Borkamas“. Šis ir visi likusieji teatro pastatymai vaidinami tik žemaitiškai. Pirmajame spektaklyje kartu su režisieriumi vaidmenis kūrė Valerija Milerienė, Irena Bakstienė, Arūnas Jurevičius, Kazimieras Černeckis, Ingrida Čiuželytė, Kristina Jonauskaitė, Stasys Vainoras ir Daiva Veisienė. Šis spektaklis tapo tikra sensacija. Ne dėl to, kad mėgėjų kolektyvas ėmėsi pasaulyje populiarumo neprarandančios klasikos, o kad Ibsenas Skuode vaidintas žemaitiškai.

„Henrikas Ibsenas – toks pat žmogus, kaip ir žemaičiai... Jam skaudėjo norvegiškai, o man skaudėjo žemaitiškai, bet ne literatūriškai“, – taip savo pasirinkimą apibūdino E. Untulis. Na o paklaustas, kodėl žemaitiškai visos jo paties parašytos pjesės, tikina, kad rašo žemaitiškai todėl, jog nori išsaugoti kuo gyvesnę žemaičių kalbą ateinančioms kartoms. Svajoja apie tai, kad ir visi kiti Žemaitijoje veikiantys teatrai žemaičiams drąsiai vaidins žemaitiškai, o žiūrovai įpras klausytis šios kalbos skambesio scenoje. E. Untulio įsitikinimu, tik išsaugodami gyvas tarmes bendrinę lietuvių kalbą apsaugosime nuo kosmopolitinio skurdinimo.

Po pirmojo žemaitiškai suvaidinto spektaklio E. Untulis toliau pradėjo statyti savo paties parašytas pjeses. Tą jis daro iki šiol. Tarp įdomesnių autorinių pastatymų paminėtini graudžiai juokingi dramos kūriniai „Neparlėpams slėnkstis“, „Laurū vainėks“, „Vinmedė šakelės“, „Ožkėmės gaidis“, „Staigos puosūkis“, „Mienolė jūrės“, „Laimingiesnis nepaliksi“, „Neįprasta duovėna“, „Sunkė žuodė“, „Keista lėga“ ir kt. E. Untulio tragikomedija „Kurmis unt dėdėlė kelė“ 1998 m. buvo pripažintas vienu iš geriausių Lietuvos mėgėjų teatrų pastatymų. Jis du kartus suvaidintas Vilniaus žiūrovams.

2000 m. Skuodo Žemaičių teatrui pradėjo vadovauti Birutė Roztienė. Ji pastatė vizijų dramą „Pasaulis kvepia mirtimi“ (pagal M. Frišo, I. Mero, Žemaitės ir kitų rašytojų kūrybą), V. Miliūno komediją „Viskas bus gerai“ bei tragikomediją „Meilės žabangose“ (pagal G. Mareckaitės pjesę „Penkios mylinčios moterys“). Tuo pat laikotarpiu E. Untulis pastatė savo tragikomediją „Laimingiesnis nepaliksi“.

2003 m. Skuodo Žemaičių teatro vairą perėmė Daiva Budrienė.

Per trejetą metų ji pastatė E. Untulio tragikomediją „Vinmedė šakelės“, V. Miliūno komediją „Zigmas blynas pragare“ ir V. Junkelio komediją „Ragai“.

2006 m. dirbti į teatrą sugrįžo E. Untulis. Jis pastatė komišką dramą „Paklydusi kanarėlė“ (pagal S. Cveigo novelę „Baimė“). Šis vaidinimas buvo apdovanotas respublikinės mėgėjų teatrų šventės „Atspindžiai – 2006“ diplomu. Po metų teatras pastatė E. Untulio balagano komediją „Airėjė – žemaitėms“. Vėliau buvo pastatyta komiška drama „Sunkė žuodė“, 2009 m. – juodai raudona komedija „Keista lėga“, taip pat įvertinta „Atspindžių“ diplomu. 2010 m. Skuodo Žemaičių teatrui kaip geriausiam Lietuvos suaugusiųjų mėgėjų teatrui įteiktas prestižinis „Auksa paukštė – 2009“ apdovanojimas. Tais pačiais metais teatre pastatyta lyrinė komedija „Neįprasta duovėna“, dar po metų – komiška drama „Pašielusi dėina“.

Scena iš spektaklio „Vėskas ontrėp“ (vaidinama Nevarėnuose). 2013 m. Raimondo Kilpio nuotrauka

Per 18 kolektyvo gyvavimo metų Skuodo Žemaičių teatre vaidmenis kūrė daugiau negu pusšimtis aktorių. Tarp jų buvo Daiva Veisienė, Daiva Budrienė, Jadvyga Laureckienė, Irena Bakstienė, Stasys Vainoras, Ingrida Čiuželytė, Kristina Jonauskaitė, Petras Šukys, Eugenijus Zabitis, Justina Sabaliauskienė, Veronika Jarienė, Nijolė Bružienė, Valerija Milerienė, Aušra Orloviėnė, Vaida Černeckytė, Laima Mimgaudienė, Eugenijus Galdikas, Kazimieras Černeckis, Ramūnas Liaugaudas, Kęstutis Lukas, Edita Šamonskienė, Rasa Bernotienė, Lidija Šličienė, Daiva Rakauskienė, Vida Zubienė, Jonas Jaras, Ieva Untulytė-Račkienė, Vaidas Minelga, Vita Remežaitė, Darius Mažrimas, Darius Medeišis, Valdas Petkus, Arvydas Norėika, Andrius Rimkus, Žydrūnė Budrikytė, Gediminas Anužis, Asta Mockutė, Jūratė Pelkutė, Ginta Armalytė, Aistė Pargaliauskaitė, Renata Pociūtė, Arūnas Jurevičius, Gražina Ronkaitienė, Levutė Staniuvienė, Henrikas Markavičius, Renata Šakienė, Tomas Šakys, Gerda Būtaitė, Saulė Nikartaitė, Danutė Kazlauskienė, Valdas Bagočius, Jolanta Zubienė, Gintarė Žukauskaitė ir Vilius Kaupas. Scenografiją spektakliams kurti padėjo Vita Lukšienė, Vytautas Viršilas, Jonas Jaras ir Arūnas Šliogeris, muziką parinkti – Kamilijus Venskus.

2012 m. vaidinta skausminga komedija „Oždrausts vaisios“ gvildeno atšiauraus suvetimėjimo, jausmų atbukimo, baisaus egoizmo skverbimosi į žmonių sielas žudantį poveikį. Prieš tai vaidintoje dramatiškoje komedijoje „Pašielusi dėina“ kalbėta apie psichologinio ir fizinio smurto tarpimą žmonių santykiuose. Itin palankiai žiūrovai priėmė lyrinę komediją „Neįprasta duovėna“. Šią pjesę per sezoną teko suvaidinti daugiau negu dvidešimt kartų.

2013 m. kolektyvas pastatė ir iki šiol sėkmingai tebevaidina groteską „Vėskas ontrėp“. Tai lyg atsvara Žemaitės komedijai „Trys mylimos“. Joje pasakojama šiuolaikinė istorija apie pragmatinius bei labai sudėtingus vyrų ir moterų santykius. Veiksmą rutulioja trys gana klastingos ir suktošios žmonės – matrona Cicilija, jos dukrelės Aukšė bei Žemčiūgėlis ir du paikoki veikėjai – tėvas Cezaris ir jo sūnus Montekristas. Pjesės veikėjai vyriškai karts nuo karto pa puola į nepavydėtinas, kurioziškas situacijas, kurios žiūrovams sukelia juoką. Komedijoje greta jau žinomų, ryškius vaidmenis sukūrusių Žemaičių teatro aktorių Rasos

Bernotienės ir Danutės Kazlauskienės pirmuosius savo vaidmenis lipdė P. Žadeikio gimnazijos auklėtiniai Gintarė Žukauskaitė ir Vilius Kaupas. Vaidino ir spektaklio režisierius. 2013 m. sausio mėnesį teatras repetavo E. Untulio komišką melodramą „Neklaužada avelė“, kurioje vaidmenis kūrė teatro senbuvė Rasa Bernotienė, Vilius Kaupas, Gintarė Žukauskaitė ir būrys naujų aktorių – Adelė Zubienė, Tomas Matutis, Živilė Mackevičiūtė, Rasa Nikartienė ir Dalia Raugauskaitė. Šio teatro aktoriai Gražina Ronkaitienė ir Jadvyga Laureckienė yra pelnę respublikinius apdovanojimus – „Tegyvuoją teatras“ nominacijas, o šios nominacijos laureatais yra tapusi Rasa Bernotienė ir Vaidas Minelga. („Tegyvuoją teatras“ nominacijos yra skiriamos geriausiems šalies sezono mėgėjų teatrų aktoriams). 2013 m. pavasarį prie kolektyvo susibūrė ir vaikų grupė. 2013 m. gegužės 3 d. vyko Žemaičių teatro vaikų grupės premjera – kolektyvo vadovo E. Untulio sukurta dramatiška istorija iš vaikų gyvenimo „Sudietings žaidėms“. Pasak režisieriaus, jis, dirbdamas su vaikais, ruošia Skuodo Žemaičių teatrui

naujų aktorių pamainą. Joje išugdyti aktoriai galės tarnauti Melpomenei ir būdami suaugę. Vaikai taip pat vaidina žemaitiškai. Spektaklyje vaidino Skuodo pradinės mokyklos ir Skuodo Bartuvos progimnazijos auklėtiniai Greta Kaupaitė, Domantas Mažrimas, Auksius Račkus, Saulė Račkutė, Irūnė Butkutė ir Emilija Norkutė. Tų pačių metų rudenį šis vaikų kolektyvas pastatė naują vaidinimą – „Vasaras keliuonės“. Tai inscenizuota ištrauka iš E. Untulio pasakų knygelės „Karališki saulės pokštai“. Joje vaidino Dovilė Zubaitė, Greta Kaupaitė, Emilija Norkutė, Kamilė Paulauskaitė, Deimena Kringelytė, Auksius Račkus ir Saulė Račkutė. Šiuo naujuoju pastatymu vaikų kolektyvas 2013 m. lapkričio mėnesį dalyvavo Kretingoje vykusiame konkursinėje apžiūroje. Komisija kolektyvą atrinko dalyvauti respublikinės 2014 m. Dainų šventės Teatro dienoje Vilniuje.

Iš viso Skuodo Žemaičių teatras nuo savo veiklos pradžios iki 2013 m. pabaigos pastatė 26 vaidinimus. 2015 m. spalio mėnesį kolektyvas, priartėjęs prie brandžios jaunystės – savo veiklos 20-mečio.

Vaikų pjesės „Sudietings žaidėms“ jaunieji aktoriai ir pjesės autorius Edmundas Untulis. 2013 m. Danguolės Untulienės nuotrauka